

Lectio Divina segédanyag

C év – Lk 12,13-21

A Szentmise evangéliumi szakaszához

Szerkesztési munka végrehajtói:

Biblikus nézőpont:

Asztalos Gábor, Geiszelhardt Sára, Nyúl Viktor,

Liturgikus nézőpont

Mohay Réka

Patrisztikus nézőpont

Asztalos Livia

Pedagógiai nézőpont:

Csonka Laura, Roszkopf Rita

Mohay Réka

Szemlélődési nézőpont

Mohay Réka

Radnai Kinga

Szerkesztő

Asztalos Livia

Tanítóhivatali nézőpont

Révai László,

Sárszegi Judit

Lektorálta: Nyúl Viktor

+ EVANGÉLIUM Szent Lukács könyvéből

Kerüld a kapzsiságot! Nem tudod, kire marad, amit szereztél.

Abban az időben, amikor Jézus tanított, valaki megszólalt a sokaságból: „Mester, szólj testvéremnek, hogy ossza meg velem az örökséget.” Ő így válaszolt neki: „Ember, ki hatalmazott fel engem, hogy bírátok legyek, és elosszam örökségeket?” Majd a tömeghez fordult: „Vigyázzatok, és őrizzétek minden kapzsiságtól, mert nem a vagyonban való bővelkedéstől függ az ember élete.” Példabeszédet is mondott nekik: „Egy gazdag embernek a földje bőséges termést hozott. Így okoskodott magában: Mit tegyek? Nincs hová gyűjtenem a termésemet. Tudom már, mit teszek: lebontom csúreimet és nagyobbakat építek, oda gyűjtöm majd a termést és minden vagyonomat. Aztán majd elégedetten mondom magamnak: Ember, van elég vagyonod, eltart sok évig. Pihenj, egyél, igyál, és élvezd az életet!

Ám az Isten így szólt hozzá: Esztelen, még az éjjel számon kéri tőled lelkedet. Kie lesz mindaz, amit szereztél?

Így jár az, aki kincset gyűjt magának ahelyett, hogy Istenben gazdagodnék.”

1. Lectio – olvasás

1.1. Biblikus vonal

1.1.1. Görög szöveg szó szerinti fordítása

¹³ Εἶπεν δέ τις ἐκ τοῦ ὄχλου αὐτῷ· διδάσκαλε, εἰπὲ τῷ ἀδελφῷ μου μερίσασθαι μετ’ ἐμοῦ τὴν κληρονομίαν.

Mondta pedig valaki a tömegből neki: „Mester, mondd a testvéremnek, hogy ossza meg velem az örökséget.”

¹⁴ ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ· ἄνθρωπε, τίς με κατέστησεν κριτὴν ἢ μεριστὴν ἐφ’ ὑμᾶς;

Ő pedig mondta neki: „Ember, ki rendelt engem bíróná vagy örökségosztóná felétek (fölöttetek)?”

¹⁵ Εἶπεν δὲ πρὸς αὐτοὺς· ὁρᾶτε καὶ φυλάσσεσθε ἀπὸ πάσης πλεονεξίας, ὅτι οὐκ ἐν τῷ περισσεύειν τινὶ ἡ ζωὴ αὐτοῦ ἐστὶν ἐκ τῶν ὑπαρχόντων αὐτῷ.

Mondta pedig nekik: „Vigyázzatok, és őrizzedjetek minden telhetetlenségtől, mert (az embernek) az élete nem a vagyonban való bővelkedésében van.”

¹⁶ Εἶπεν δὲ παραβολὴν πρὸς αὐτοὺς λέγων· ἀνθρώπου τινὸς πλουσίου εὐφόρησεν ἡ χώρα.

Mondott pedig egy példabeszédet nekik mondva: „Egy gazdag embernek a földje jó termést adott.

¹⁷ καὶ διελογίζετο ἐν ἑαυτῷ λέγων· τί ποιήσω, ὅτι οὐκ ἔχω ποῦ συνάξω τοὺς καρπούς μου;

És fontolgatta magában mondva: „Mit tegyek, mert nincsen hová összegyűjtenem a terméseimet?”

¹⁸ καὶ εἶπεν· τοῦτο ποιήσω, καθελῶ μου τὰς ἀποθήκας καὶ μείζονας οἰκοδομήσω καὶ συνάξω ἐκεῖ πάντα τὸν σῖτον καὶ τὰ ἀγαθὰ μου

És mondta: „Ezt fogom tenni, le fogom rombolni a raktáraitam (a csúreimet), és nagyobbakat fogok építeni, és ott fogom összegyűjteni az összes gabonát, és a javaimat,

¹⁹ καὶ ἐρῶ τῇ ψυχῇ μου· ψυχή, ἔχεις πολλὰ ἀγαθὰ κείμενα εἰς ἔτη πολλὰ· ἀναπαύου, φάγε, πίε, εὐφραίνου.

és mondani fogom a lelkemnek: lelkem, birtokolsz sok javat eltéve sok évre: pihenj, egyél, igyál, vigadozzál!”

²⁰ εἶπεν δὲ αὐτῷ ὁ θεός· ἄφρων, ταύτη τῇ νυκτὶ τὴν ψυχὴν σου ἀπαιτοῦσιν ἀπὸ σοῦ· ἃ δὲ ἡτοίμασας, τίνι ἔσται;

Mondta pedig neki az Isten: „Ostoba, ezen az éjjelen elkérik a lelkedet tőled: amiket pedig készítettél, kinek (kié) lesz?”

²¹ οὕτως ὁ θησαυρίζων ἑαυτῷ καὶ μὴ εἰς θεὸν πλουτῶν.

Így (lesz azzal), aki magának gyűjt kincset, és nem Istenben gazdagodik.

1.1.2. Legfontosabb magyar fordítások

Nova Vulgata

Szent István Társulati Biblia

Jeromos fordítás

Békés-Dalos Újszövetségi Szentírás

Károli Gáspár revideált fordítása

Simon Tamás László O.S.B. Újszövetség-fordítása

¹³Ait autem quidam ei de turba: “ Magister, dic fratri meo, ut dividat mecum hereditatem ”.

¹³Ekkor valaki megszólalt a tömegben: „Mester, mondd meg testvéremnek, hogy ossza meg velem az örökséget.”

¹³Valaki megszólította a tömegből: »Mester! Mondd testvéremnek, hogy ossza meg velem az örökséget!«

¹³Akkor odaszólt hozzá valaki a nép közül: „Mester, szólj testvéremnek, ossza meg velem az örökséget.”

¹³Monda pedig néki egy a sokaság közül: Mester, mondd meg az én testvéremnek, hogy ossza meg velem az örökséget.

¹³Valaki a tömegből ezt mondta neki:

– Mester, mondd a testvéremnek, hogy ossza meg velem az örökséget!

¹⁴At ille dixit ei: “ Homo, quis me constituit iudicem aut divisorem super vos? ”.

¹⁴De elutasította: „Ember, ki hatalmazott fel rá, hogy bírótok legyek és elosszam örökségeket?”

¹⁴Ő azt felelte neki: »Ember! Ki tett engem bíróvá vagy végrehajtóvá köztetek?«

¹⁴De ő elutasította: „Ember, ki tett engem bíróvá vagy végrehajtóvá köztetek?

¹⁴Ő pedig monda néki: Ember, ki tett engem köztetek bíróvá vagy osztóvá?

¹⁴De ő így válaszolt:

– Ember, ki tett engem bíróvá vagy végrehajtóvá köztetek?

¹⁵Dixitque ad illos: “ Videte et cavete ab omni avaritia, quia si cui res abundat, vita eius non est ex his, quae possidet ”.

¹⁵Majd a néphez fordult: „Vigyázzatok és óvakodjatok minden kapzsiságtól, mert nem a vagyonban való bővelkedéstől függ az ember élete.”

¹⁵Aztán így szólt hozzájuk: »Vigyázzatok és őrizzetek minden kapzsiságtól, mert nem a vagyonban való bővelkedéstől függ az ember élete.«

¹⁵Vigyázzatok, fordult a többiekhez, őrizzetek minden kapzsiságtól, mert nem a vagyonban való bővelkedéstől függ az ember élete.”

¹⁵Monda azért nekik: Meglássátok, hogy eltávoztassátok a telhetetlenséget; mert nem a vagyonnal való bővülködésben van az embernek az ő élete.

¹⁵Azután ezt mondta nekik:

– Vigyázzatok, és őrizzetek minden kapzsiságtól, mert ha bőségben él is valaki, életét nem a vagyona biztosítja!

¹⁶Dixit autem similitudinem ad illos dicens: “ Hominis cuiusdam divitis uberes fructus ager attulit.

¹⁶Példabeszédet is mondott nekik: „Egy gazdag embernek bőséges termést hozott a földje.

¹⁶Példabeszédet is mondott nekik: »Egy gazdag embernek a földje bőséges termést hozott.

¹⁶Aztán ezt a példabeszédet fűzte hozzá: „Egy gazdag embernek bőséges termést hozott a földje.

¹⁶És monda nekik egy példázatot, szólván: Egy gazdag embernek bőségesen termett a földje.

¹⁶Mondott nekik egy példázatot:

– Egy gazdag embernek bő termést hozott a földje.

¹⁷Et cogitabat intra se dicens: “Quid faciam, quod non habeo, quo congregem fructus meos?”.

¹⁷Így okoskodott magában: Mit tegyek? Nincs hová gyűjtsem a termésemet.

¹⁷Akkor így gondolkozott magában: ‘Mit tegyek? Nincs hová gyűjtsem a termésemet.’

¹⁷Így okoskodott: mit tegyek? Nincs hová gyűjtsem a termést.

¹⁷Azért magában okoskodék, mondván: Mit cselekedjem? mert nincs hová takarnom az én termésemet.

¹⁷Ekkor így gondolkodott magában: „Mit tegyek? Nincsen hova betakarítanom a termésemet.”

¹⁸Et dixit: “Hoc faciam: destruam horrea mea et maiora aedificabo et illuc congregabo omne triticum et bona mea;

¹⁸Tudom már, mit teszek: lebontom csűreimet és nagyobbakat építek, oda gyűjtöm majd a termést és minden vagyonomat.

¹⁸Majd azt mondta: ‘Ezt fogom tenni: Lebontom magtárait, nagyobbakat építek, és oda gyűjtöm minden termésemet és vagyonomat.

¹⁸Tudom már mit teszek: lebontom csűreimet és nagyobbakat építek, oda gyűjtöm a termést és minden vagyonomat,

¹⁸És monda: Ezt cselekszem: Az én csűreimet lerontom, és nagyobbakat építek; és azokba takarom minden gabonámat és az én javaimat.

¹⁸Majd így szólt: „A következőt fogom tenni: lebontom csűreimet, nagyobbakat építek, és oda takarítom be minden gabonámat és javamat.

¹⁹et dicam animae meae: Anima, habes multa bona posita in annos plurimos; requiesce, comedere, bibe, epulare”.

¹⁹Aztán majd elégedetten mondom magamnak: Ember, van annyid, hogy sok évig elég! Pihenj, egyél, igyál, s élj jól! –

¹⁹Azután azt mondom lelkemnek: Én lelkem! Van sok javad, sok esztendőre eltéve; nyugodjál, egyél, igyál, élvezd az életet!’

¹⁹aztán elégedetten mondom: ember, van elég vagyonod, sok évre eltart. Nyugodjál meg végre, egyél-igyál, élvezd az életet.

¹⁹És ezt mondom az én lelkemnek: Én lelkem, sok javaid vannak sok esztendőre eltéve; tedd magadat kényelembe, egyél, igyál, gyönyörködjél!

¹⁹Aztán ezt mondom magamnak: »Sok javad van sok évre félretéve. Pihend ki magad, egyél, igyál, vigadozzál!«

²⁰Dixit autem illi Deus: "Stulte! Hac nocte animam tuam repetunt a te; quae autem parasti, cuius erunt?"

²⁰Ám az Isten így szól hozzá: Esztelen, még az éjjel visszakérik tőled lelkedet. Amit gyűjtöttél, kire marad? –

²⁰Isten azonban így szólt hozzá: 'Esztelen! Még az éjjel számon kérik tőled lelkedet. Kié lesz mindaz, amit szereztél?'

²⁰De Isten így szól hozzá: esztelen! Még az éjjel számon kérik tőled lelkedet. Kié lesz mindaz, amit szereztél?

²⁰Monda pedig néki az Isten: Bolond, ez éjjel elkérik a te lelkedet te tőled; a miket pedig készítettél, kié lesznek?

²⁰Isten azonban így szólt hozzá: „Esztelen, még ez éjjel visszakérik életed. Kié lesz akkor mindaz, amit felhalmoztál?"

²¹Sic est qui sibi thesaurizat et non fit in Deum dives ”.

²¹Így jár az, aki vagyont halmoz fel magának, ahelyett, hogy az Istenben gazdagodnék.”

²¹Így jár az, aki kincset gyűjt magának, és nem az Istenben gazdag.«

²¹Így jár az, aki kincset gyűjt magának, ahelyett hogy Istenben gazdagodnék.”

²¹Így van dolga annak, a ki kincset takar magának, és nem az Istenben gazdag.

²¹Így jár az, aki magának gyűjt, és nem Isten mértéke szerint gazdag.

1.1.3. Behatárolás

Ez az epizód (Lk 12,13-21) része annak a beszédnek, amivel Jézus tanítja a tömeget (Lk 12). A kapzsisággal szembeni figyelmeztetést egy őt megszólító hallgató kérése kapcsán mondja el a Mester (Lk 12,13-15) hozzáfűzve a gazdag emberről szóló példabeszédet (Lk 12,16-21).

1.1.4. Szó szerinti üzenet

Az evangélista hangsúlyozza, hogy

- Jézus nem a gazdagságot, a gazdag embereket utasítja el, hanem a vagyonhoz való helytelen kötődést.
- A földi javakban nem szabad ostoba módon elmerülni, hanem azokat okosan kell használni az ember javára. Fontos ennek során megfontolni azt, hogy csak az marad meg a földi kincseinkből a halál után, amit az ember „Istenben gazdagodva”, vagyis szeretettel tett. Illetve, hogy, amink van a földi életben, azt mind Istentől kaptuk ajándékba, amiről az ítélet napján el kell tudnunk számolni. Ezzel az evangélista nem megijeszteni akarja olvasóit, hanem arra figyelmeztetni, hogy amink van, azt Istennek tetszően, alázatosan, nagylelkűen használjuk életünkben.

1.1.5. Kulcsszavak rövid elemzése

ἄφρων (*áfrón*): ‘ostoba’ (Lk 12,20)

Az evangéliumokban csak Lukácsnál találjuk meg ezt a szót, amivel Jézus megszólítja a farizeusokat, hogy figyelmeztesse őket, ne a külső tisztaságot nézzék csupán, hanem a belsőt is (Lk 11,40). Illetve ebben a Jézus által elmondott példabeszédben Isten szól így a gazdag emberhez arra emlékeztetve őt, hogy számot kell adnia életéről még azon az éjjelen (Lk 12,20).

A szó a figyelmeztetés jegyében hangzik el tehát mind a két alkalommal az evangéliumban, ami felelős életvitelre, megtérésre hív. A keresztény embert arra szólítja fel az evangélista, hogy ne ostoba módon a bűn és az önzés szerint éljen, hanem gondolkodásmódja és érzülete okos, vagyis Isten szerinti (vö. Mt 16,23), és Jézus Krisztushoz méltó legyen (vö. Fil 2,5).

θησαυρίζων (thésauridzón): ‘kincset gyűjt, halmoz’ (Lk 12,21)

A szó az evangéliumokban mindig Jézus ajkán hangzik el, aki arra inti hallgatóit, hogy ne a földön gyűjtsenek kincset, amit bárki elvehet (Mt 6,19), vagy amit a halállal itt kell hagyni (Lk 12,21). Hanem törekedjenek olyan kincs után, amit nem vesz el senki és semmi, és megmarad a mennyben is (Mt 6,20).

εἰς θεὸν πλουτῶν (ejsz Theon plútón): '(meg)gazdagodik, gazdagnak lenni Istenben' (Lk 12,21)

„Az Istenben gazdagodni” szószerkezet egyrészt arra az alázatos magatartásra utal, amit az Úr megjutalmaz, szemben a gőgösködő gazdagokéval, akiket viszont üres kézzel bocsát el (vö. Lk 1,53). Másrészt pedig azt a törekvést jelöli, amikor az ember a szeretetben igyekszik növekedni, gazdagodni, vagyis nagylelkű, adakozó, és irgalmas életet él (vö. 12,32-33).

1.2. Kontextuális – kánoni párhuzamok

Párhuzamok Lukács evangéliumán belül

5,21 “Erre az írástudók és a farizeusok azt gondolták magukban és mondták: „Ki ez, hogy így mer káromkodni? Ki más bocsáthatja meg a bűnöket, mint az Isten?”

16,3 “Az intéző így gondolkodott magában: Mitévő legyek? Uram elveszi tőlem az intézőséget. Kapálni nem bírok, koldulni szégyellek.”

Szinoptikus és jánosi párhuzamok

Mt 6,19-21 “Ne gyűjtsetek magatoknak kincset a földön, ahol moly rágja és rozsdá marja, s ahol betörnek és ellopják a tolvajok! A mennyben gyűjtsetek kincset, ahol nem rágja moly és nem marja rozsdá, s ahol nem törnek be és nem lopják el a tolvajok! Ahol a kincsed, ott a szíved is.”

Kánoni elemzés (párhuzamok a Szentírás más könyveiben)

Kiv 2,14 “Az így válaszolt: „Ki tett téged főnökünké és bíránkká, talán engem is meg akarsz ölni, ahogy megölted az egyiptomit?” Mózes megijedt és így szólt magában: „A dolog nyilvánvalóan kitudódott.”

Zsolt 39,7 “az ember elenyészik, mint az árnyék. Olyan a vagyona is, amit gyűjtött, mint a fuvallat, s nem tudja, ki öröklí majd.”

Zsolt 49,17-21 “Ne méltatlankodj hát, ha valaki gazdag, és ha házának fénye gyarapszik! Ha eljön halála, mit sem visz magával, dicsősége nem megy el vele. Még ha életében boldognak mondta is magát és így szólt: „Dicsérni fognak, mert jól

gazdálkodtál”, akkor is leszáll atyáinak táborába, ahol már nem látják többé világát a napnak. Az ember, ha nincs benne belátás, akármilyen gazdag, olyan, mint az állat, amelyre pusztulás vár.”

Péld 27,1 “Ne dicsekedj a holnapi napoddal, hisz mit szül a nap, nem tudod előre.”

Préd 2,17-23 “Meggyűlöltem az életet, mert bosszantónak találtam azt a fáradozást, ami a nap alatt folyik. Igen, minden hiábavalóság és szélkergetés! Meggyűlöltem minden művemet, amit létrehoztam a földön, hiszen az utódomra kell hagynom. Ki tudja, bölcs lesz-e vagy balga? És mégis teljesen szabadon rendelkezik majd munkám minden gyümölcsével, amire (annyi) fáradságot és okosságot pazaroltam életemben. Ez is hiábavalóság! Odáig jutottam, hogy szívemet átengedtem a kétségbeesésnek amiatt a fáradozás miatt, amit magamra vállaltam a nap alatt. Hisz jó néhány ember munkálkodott bölcsen, okosan és sikerrel, aztán át kell engednie szerzeményét olyannak, aki mit sem fáradt érte. Ez is hiábavalóság és nagy baj! Igen, mije marad az embernek minden fáradozásából és törekvéséből, amivel emésztette magát életében? Valóban: minden napja csupa szenvedés és minden tevékenység csupa bosszúság. Szíve még éjjel sem tud megnyugodni. Ez is hiábavalóság!”

Préd 5,17-6,2 “Nos, megállapítom: az a jó, amiben az embernek része lehet, ennyi: egyék, igyék és érezze magát jól minden fáradozás közepette, amely adódik a nap alatt, életének azon a néhány napján, amelyet Isten ad neki, mert ez az osztályrésze. Igen, ha valakinek Isten gazdagságot és vagyont adott, és megengedte, hogy élvezze, és kivegye részét belőle, és örömet találja munkájában: ez Isten ajándéka. Mert az ilyen nem sokat törődik élete napjaival, mivel Isten örömmel tölti el szívét. Más bajt is láttam a nap alatt, amely súlyosan ránehezedik az emberre. Van, akinek Isten adott gazdagságot, kincseket, megbecsülést, és semmi sem hiányzik neki abból, amit szíve kíván. De Isten nem engedi, hogy élvezze, hanem idegen élvezi. Ez hiábavalóság és szörnyű gyötrelem!”

Bölcs 15,8 “És így rosszra fecsérelt fáradsággal ugyanabból az agyagból hiábavaló istent készít, aki nem sokkal előbb maga is földből lett, és rövid idő múltán oda tér vissza, ahonnét vétetett, amikor majd visszakövetelik tőle a kölcsönbe kapott lelket.”

Sir 11,19 “amely napon mondja, „Végre nyugalmam van, mostantól már csak javaimat élvezem,” nem tudja, még mennyi ideje van hátra, és mindent másra hagy, mert meg kell halnia.”

Jer 17,11 “A fogolymadár kikölti a tojást, amit nem ő tojt. Ilyen az az ember, aki gazdagságot gyűjt hamis úton: élete delén itt kell hagynia, így végül is bolondnak bizonyul.”

ApCsel 7,27.35 “De aki bántalmazta társát, elutasította, mondván: Ki tett meg előljárónkká és bíránkká?” “Az Isten azt a Mózeszt küldte vezetőnek és szabadítónak

a csipkebokorban megjelent angyal kezével, akit megtagadtak, mondván: Ki tett meg előjárónkká és bíránkká?”

1Kor 15,32 “Mit használ nekem, hogy Efezusban – emberi módon szólva – vadállatokkal küzdöttem? Ha a halottak nem támadnak fel, akkor „együnk, igyunk, mert holnap úgymint meghalunk.”

1Tim 6,17-19 “Az evilág gazdagjait figyelmeztess, hogy ne legyenek gőgösök, és reményüket ne bizonytalan vagyonba vessék, hanem az Istenbe, aki bőven megad nekünk mindent megélhetésünkhöz. Tegyenek jót, gazdagodjanak jótetteikben, szívesen és együttérzéssel adakozzanak. Így biztos alapot gyűjthetnek a jövőre, és elnyerik az igazi életet.”

Jak 4,13-15 “Rajta, kik mondjátok: „Ma vagy holnap elmegyünk abba a városba, és ott maradunk egy évig, kereskedünk és nyereszkedünk”, ti, akik nem tudjátok, mit hoz a holnap. Mert mi a ti életetek? Pára vagytok csak, amely egy kis ideig látszik, aztán ismét eloszlik. Ahelyett, hogy ezt mondanátok: „Ha az Úr akarja és élünk, ezt vagy azt fogjuk tenni!”

Jel 3,17-18 “Azt mondod: Gazdag vagyok, dúsgazdag, nincs szükségem semmire. – Nem látod, hogy nyomorult vagy, szánalomra méltó, szegény, vak és meztelen? Azt tanácsolom neked: Végy tőlem tűzben kipróbált aranyat, hogy meggazdagodj; fehér ruhát, hogy felöltözz, s ne lássék szégyenletes meztelenséged; kenetet, hogy megkend szemedet és láss.”

2. Meditáció – elmélkedés

2.1. Patrisztikus vonal

2.1.2. Catena Aurea

E heti szakaszunkkal kapcsolatosan Nagy Szent Bazil a következő megjegyzést, magyarázatot tette:

¹⁶*Példabeszédet is mondott nekik: „Egy gazdag embernek bőséges termést hozott a földje.*

Nagy Szent Bazil: Ez az ember nem akart jót tenni aratása feleslegével, így tehát még erősebben villant fel az isteni türelem, amely még a gonoszokra is kiterjed és elküldi esőjét az igazakra és igaztalanokra. Mit adott vissza ez az ember az ő jótevőjének? Nem gondolt a közös emberi természetre, és arra, hogy a felesleget a rászorulóknak kell adni. A csűrök roskadoztak a tartalék terhe alatt, de fösvény szíve még nem telt be. Zsugoriságból nem akart régi terményéből semmit sem odaadni, de nem is tudott új terményt betenni már, mert azok már kiestek a bőségtől. Ezért tervei tökéletlenek voltak és gondviselése terméketlenek.

2.2. Tanítóhivatali vonal

2.2.1. Katolikus Egyház Katekizmusa

Krisztus nagyobb bíró

1051 Az egyes emberek halhatatlan lelkükben haláluk pillanatában, a külön ítéletben megkapják örök fizetségüket Krisztustól, aki élőknek és holtaknak Bírója.

A fösvénység főbűn

1866 A viciumokat szembe lehet állítani az ellentétes erényekkel, vagy vissza lehet vezetni őket a főbűnökre, melyeket a keresztény tapasztalat Szent Johannes Cassianus és Nagy Szent Gergely nyomán különböztetett meg. Főbűnöknek nevezzük ezeket, mert más bűnök és más viciumok fakadnak belőlük. Ezek a kevélység, a fösvénység, az irigység, a harag, a bujaság, a torkosság és a jóra való restség (vagy lustaság).

A kapzsiság ellen

2536 A tizedik parancsolat tiltja a mohóságot és a földi javak megszerzésének mértéktelen vágyát. Tiltja a kapzsiságot, mely a gazdagság és a vele járó hatalom iránt érzett mértéktelen vágyból fakad. Még azt a vágyat is tiltja, hogy igazságtalanságot kövessünk el, amellyel a felebarátnak anyagi kárt okoznánk:

"Amikor a Törvény figyelmeztet: »Ne kívánd«, e szavak arra vonatkoznak, hogy fogjuk vissza a vágyainkat idegen dolgoktól. Az idegen dolgok megkívánásának szomjúsága ugyanis mérhetetlen és végtelen, és soha nem telik be, miként írva van: »A kapzsi nem telik be pénzzel« (Sir 5,9)."

A gazdagság bálványimádás

1723 A megígért boldogság erkölcsi döntések elé állít minket. Fölszólít, hogy tisztítsuk meg szívünket rossz hajlamaitól és törekedjünk mindenekfölött keresni Istent. Arra tanít, hogy az igazi boldogság nem található meg a gazdagságban vagy a jólétben, sem az emberi dicsőségben vagy a hatalomban; sem bármiféle emberi tevékenységben, akármilyen hasznos legyen is, mint a tudományok, a technika, a művészetek; sem bármi teremtményben, hanem egyedül Istenben, aki minden jónak és minden szeretetnek forrása:

"A gazdagság napjainkban nagy istenség; a sokaság, emberek tömege hódol neki önként. A boldogságot a szerencsével mérik, és a szerencsével mérik a tiszteletreméltóságot is. (...) Ez abból a meggyőződésünkből ered (...), mely szerint a gazdagsággal minden lehetséges. Az egyik mai bálvány tehát a gazdagság, a másik bálvány a hírnév. (...) A hírnév, azaz közismertnek lenni, a világban hírnevet támasztani, odáig jutott, hogy önmagában jónak, kiemelkedő jónak, tiszteletreméltó dolognak tekintik. (...) »Sajtóhírnévnek« lehet mondani."

Mit kezdjünk vagyonunkkal

2445 A szegények iránti szeretet nem egyeztethető össze a gazdaság mértéktelen szeretetével vagy önző használatával:

"Rajta, gazdagok, jajveszékelve sírjatok a rátok törő nyomorúság miatt. Vagyonotok oda, ruhátokat megette a moly. Aranyotokat és ezüstötöket belepte a rozsdá, és ez a rozsdá tanúul szolgál ellenetek és megemészti testeteket, mint a tűz. Vagyonotokat szaporítottátok még az utolsó napokban is. A bér, amelyet a földeteket learató munkásoktól levontatok, felkiált, és az aratók szava felhatolt a Seregek Urának fülébe. Bőségben éltetek a földön és tobzódtatok, hízlaltatok szíveteket a leölés napjára. Az igazat elítéltétek, megöltétek, s ő nem tanúsított ellenállást." (Jak 5,16)

2544 Jézus megparancsolja tanítványainak, hogy őt mindennél és mindenkinél jobban szeressék, és tanácsolja nekik, hogy mondjanak le mindenről, amijük csak van, Őmiatta és az evangélium miatt. Kevéssel szenvedése előtt példaként állította eléjük a jeruzsálemi özvegyasszonyt, aki szegénységéből mindent odaadott, egész megélhetését. A parancs, hogy a szívnek szabadnak kell lennie a gazdagságtól, kötelező föltétel a mennyek országába való belépéshez.

2547 Az Úr jajt kiált a gazdagokra, mert ők a javak bőségében megtalálják vigasztalásukat. "A gőgösök tehát óhajtják és szeretik a földi országokat: a lélekben szegények azonban boldogok, mert övék a mennyek országa." A mennyei Atya gondviselésére hagyatkozás megszabadítja az embert a holnap miatti aggodástól. Az Istenbe vetett bizalom fölkészít a szegények boldogságára. Ők majd látni fogják Istent.

2556 A gazdagság szeretetének legyőzése szükséges a mennyek országába való belépéshez. "Boldogok a lelki szegények" (Mt 5,3).

Az Ő szegénysége által meggazdagodunk

2407 Gazdasági téren a személy méltóságának tisztelete megköveteli a mértékletesség erényének gyakorlását, hogy mérsékeljük e világ javaihoz való ragaszkodást; az igazságosság erényének gyakorlását, hogy tiszteletben tudjuk tartani a felebarát jogait és megadjuk, amivel tartozunk neki; valamint a szolidaritás erényének gyakorlását, az aranyszabály és az Úr bőkezűsége szerint, aki értünk szegénnyé lett, noha gazdag volt, hogy mi az Ő szegénysége által meggazdagodjunk.

2.2.2. Pápai gondolatok

Szent VI. Pál pápa: *Populorum Progressio*

Lk 12,20

A felesleg

49. Újra meg újra el kell mondani: a gazdagabb országok feleslegét a szegény térségben kell felhasználni. Az a szabály, amely szerint régebben a hozzánk legközelebb állókat kellett javainkkal segíteni, vonatkozik az összes szűkölködőre is szerte a világon, és a gazdagok elsőként élvezik majd ennek áldásait. Mert fösvénységük, ha még sokáig tart, Isten ítéletét vonja majd magára, fölgerjeszti a szegények haragját, és ennek következményeit senki sem láthatja előre. A ma oly virágzó, de csak a maguk érdekével törődő országok legmagasabbrendű értékeiket rombolják, ha a mind többé válás vágyát alárendelik a többet birtoklás vágyának. Rájuk illik majd a gazdag emberről szóló példabeszéd, akinek földje olyan bőséges termést hozott, hogy azt sem tudta, hová gyűjtse; méltán teljesedik be rajtuk: „Ám az Isten így szól hozzá: Esztelen, még az éjjel számon kéri rajtad lelkedet.”¹

Szent II. János Pál pápa: *Evangelium vitae*

Lk 12,20

„Jézus neve erőt öntött ebbe az emberbe, akit ti láttok és ismertek”:² az emberi lét törékenységében Jézus meghozza az élet értelmének teljességét.

32. Az Ószövetség népének tapasztalata újul meg mindazokban a „szegényekben”, akik találkoznak a Názáreti Jézussal. Miként egykor Isten, „aki szereti a lelkeket”,³ megerősítette a veszélyben forgó Izraelt, úgy most Isten Fia mindazoknak, akiket veszélyek fenyegetnek és létükben korlátozottak, hirdeti, hogy az ő életük is jó, és az Atya szeretete értelmet és értéket ad neki.

„A vakok látnak, a sánták járnak, a leprások megtisztulnak, süketek hallanak, halottak támadnak föl és a szegényeknek hirdettetik az evangélium”.⁴ Izaiás

¹ Lk 12,20

² ApCsel 3,16

³ vö. Bölcs 11,26

⁴ Lk 7,22

proféta⁵ mutatja be Jézus saját küldetésének tartalmát: mindazok, akiknek valamilyen módon szenvednek „fogyatékos” létük miatt, tőle hallják a *jó hírt*, hogy Isten törődik velük, és megerősítést nyernek abban, hogy az ő életük is féltékenyen őrzött ajándék az Atya kezében.⁶

A „szegények” azok, akiket különösen is megszólít Jézus prédikációja és cselekedete. A betegek és kitaszítottak sokasága, akik követik és keresik Őt,⁷ szavaiból és tetteiből fölfogják, milyen nagyra értékeli életüket, s mennyire megalapozott üdvösségvárásuk.

Ugyanez történik az Egyház küldetésében kezdettől fogva. Az Egyház ugyanis, mely Jézust úgy hirdeti, mint „aki körüljárt jót cselekedvén és gyógyítván az összes ördögtől megszállottakat, mert vele volt az Isten”,⁸ jól tudja, hogy az üdvösség üzenetét hordozza, mely a maga újdonságával éppen az emberi élet szegénységében és nyomorúságában hangzik föl. Így tette Péter, amikor meggyógyította azt a bénát, akit napról napra odatettek a jeruzsálemi templom Ékes kapujához, hogy kolduljon: „Ezüstöm és aranyom nincsen, de amim van, neked adom: a Názáreti Jézus Krisztus nevében kelj föl és járj!”⁹ A Jézusba, az „élet szerzőjébe”¹⁰ vetett hit miatt az élet, mely nyomorultan és félredobottan feküdt, újra megtalálta önmagát és teljes méltóságát.

Jézus és Egyházának szava és tettei nem csupán azoknak szólnak, akik betegek, szenvedők vagy különféle formákban kirekesztettek a társadalomból. Még mélyebben érintik *minden ember életének értelmét a maga erkölcsi és lelki rendjében*. Csak aki fölismeri, hogy életét a bűn betegsége bélyegezte meg, képes megtalálni az üdvözítő Jézussal való találkozásban saját létének igazságát és hitelességét Jézus szavai szerint: „Nem az egészségeseknek van szüksége orvosra, hanem a betegeknek; mert én nem azért jöttem, hogy az igazakat hívjam, hanem a bűnösöket a bűnbánatra.”¹¹

Aki pedig ezzel ellentétben – mint az evangéliumi példabeszéd gazdag földművese – azt gondolja, hogy pusztán anyagi javak birtoklásával biztosíthatja életét, valójában becsapja magát: élete elillan, s ő meghal anélkül, hogy egyszer is fölfogta volna igaz

⁵ Iz 35,5–6; 61,1

⁶ vö. Mt 6,25–34

⁷ Vö. Mt 4,23–25

⁸ ApCsel 10,38

⁹ ApCsel 3,6

¹⁰ ApCsel 3,15

¹¹ Lk 5,31–32

jelentését: „Oktalan! Még ezen az éjszakán számon kérik a lelkedet: amit készítettél, kié lesz?”¹²

2.3. Liturgikus vonal

Az evangéliumi szakasz kapcsolódási pontjai a szentmise szertartásának egyéb szövegeivel

A mai *evangélium* (Lk 12,13-21) a mennyei kincsek fontosságát hangsúlyozza a földi javak gyűjtögetésével szemben. Az *olvasmány* (Préd 1,2;2,21-23) szerzője kissé borús, lemondó hangvételben szól a világi dolgok esetleges és mulandó voltáról: „Minden csak hiábavalóság... Hisz jó néhány ember munkálkodott bölcsen, okosan és sikerrel, azután át kellett engednie szerzeményét olyannak, aki mit sem fáradt érte”. Az evangéliumi példázat szereplőjéhez hasonló lelkületről beszél a földi tevékenységekkel fáradozó emberről: „Szíve még éjjel sem tud megnyugodni. Ez is hiábavalóság!”.

A *válaszos zsoltár* megállapítja az Úrról: „A te szemedben ezer év akár a tegnap, úgy tűnik tova, mint egy őrt állás éjszaka.” És „Te a halandót ismét porrá teszed, így szólsz: »Térjetek vissza, emberek fiai«”.

Esetleges, mulandó voltunk belátása azonban nem csak lemondó lamentálásra indíthat bennünket. Végességünk tudatosítása által még szorosabban ráhagyatkozhatunk az Istenre, aki nélkül életünk valóban hiábavaló lenne. De már a *zsoltáros (válaszos zsoltár: Zsolt 89,3-4.5-6.12-13.14 és 17)* felfedezte a gyengeségünkben rejlő erőt – hiszen így elmondhatjuk, „Uram, menedékünk lettél nemzedékről nemzedékre”. És ebből fakad a kérés is, hogy az Úr segítsen nekünk bölcsébbé válni: „Taníts meg számot vetni napjaink sorával, hogy bölcsességre neveljük szívünket”.

Hasonlóképp az esetleges dolgok mulandóságának tudatában figyelmeztet a *szentlecke* (Kol 3,1-5.9-11) szerzője is: „Keressétek tehát azt, ami odafönt van, ahol Krisztus ül az Isten jobbán. Az égiekre irányuljon figyelmetek, ne a földiekre. Hiszen meghaltatok, és életetek Krisztussal az Istenben van elrejtve...Vessétek le a régi embert szokásaival együtt, és öltsetek föl az újat, aki állandóan megújul Teremtőjének képmására a teljes megismerésig”.

¹² Lk 12,20

Az Istenre hagyatkozást, a mindenestül belé kapaszkodást hirdeti az ismert sor is a hegyi beszéd boldogmondásaiból: „Boldogok a lélekben szegények, mert övék a mennyek országa” (*alleluja vers*: Mt 5,3). A *kezdő könyörgés* szavai mögött is az Isten jóságába és gondviselő szeretetébe vetett bizalom hallatszik: „Urunk, boldogan vallunk téged teremtő és gondviselő Istenünknek”.

Az *egyetemes könyörgések* témája szorosan az evangélium és az egész liturgia tárgyköréhez kapcsolódik. A földi gondoktól való függetlenségért imádkozunk segítségükkel, s magunkban is tudatosítjuk bennük, hogy az igazi boldogság nem az anyagi javakban keresendő. A papi záró könyörgés józanul megragadja a liturgia központi gondolatát: „Adj, Urunk, keresztény okosságot híveidnek, hogy miközben megbecsüljük a szükséges földi javakat, mindennél többre tartsuk mennyei örökségünket!”. Hiszen a földi javak esetlegességének belátása nem jelenti, hogy nem fontos és szükséges élni velük és tisztességgel bánni velük. Pont, hogy megfelelő helyükön való kezelésükhöz kell a legnagyobb bölcsesség és okosság – ahogyan ezt az idézett szöveg is megfogalmazza.

A két, választható *áldozási ének* közül a második (Jn 6,35) Jézus szavait idézi, mely szorosan kapcsolódik az Eucharisztia misztériumához, ugyanakkor az is megjelenik benne, hogy az ember örökös vágyakozása, többre-vágyása nem elégülhet ki pusztán földi javakkal, hanem egyedül Isten által: „Én vagyok az élet kenyere. Aki hozzám jön, többé nem éhez, s aki bennem hisz, nem szomjazik soha”.

2.4. Pedagógiai vonal

2.4.1. Tantörténet

„Vigyázzatok, és őrizkedjete minden kapzsiságtól, mert nem a vagyonban való bővelkedéstől függ az ember élete.” (Lk 12,15)

A 2 farkas

Egyszer, a Mester így szólt tanítványaihoz:

Harc dúl bennem. Egy szörnyű háborúskodás két farkas között.

Az egyik farkas képviseli a félelmet, a haragot, az irigységet, a bánatot, a sajnálkozást, a mohóságot és a kapzsiságot, az arroganciát, a gőgöt és az önteltséget, a fennhéjázást, az önsajnálatot, a bűntudatot és a bűnösséget, a neheztelést, a megbántódást, a kisebbségi és a többségi érzést egyaránt, a hazugságokat, a hamisságokat, a büszkeséget és az egót.

A másik farkas pedig a vidámságot, a jókedvet, a békességet, a szeretetet, a reményt, a megosztást és az együttérzést, a derűt és a nyugalmat, a higgadtságot, a szerénységet, a kedvességet, a jóakaratot és a jóindulatot, a barátságot, a bátorságot, a beleérző képességet, a nagylelkűséget, az igazságosságot, a könyörületet és a részvétet, a bizalmat, a becsületet, a hűséget és a hitet képviseli.

Ugyanez a harc folyik bennetek is és minden élő emberben.

A tanítványok pár pillanatig elgondolkoztak a hallottakon, majd az egyikük megkérdezte:

Melyik farkas fog győzni?

A bölcs Mester egyszerűen ezt felelte: Az, amelyiket tápláljuk.

Forrás: <http://www.amegoldas.eoldal.hu/cikkek/nagyon-jo-tanmesek--tanulasagos-tortenetek.html>

2.4.2. Evangélium témáját feldolgozó versek

Nagy Vilmos – Vakvágány

Nézd, milyen az ember:
Kapzsi, gonosz, törtető,
gyűjt aranyat, vagyont,
soha semmi sem elég.

Eltapos mindenkit,
útjában senki meg nem áll,
uralkodik rajta
az örök mohóság.

De este, amikor
házadhoz hazatérsz,
nem vár téged senki,
csak a néma sötétség.

Néha benéz a Hold
az ablakodon,
amikor fekszel
hideg ágyadon.

Hiába az arany,
a vastag bankbetét,
ha nincs egy kedves szó,
egy simogató kéz.

Üresen kong a lelked,
üresen kong a ház,
uralkodik rajtad
a gyötrő kapzsiság.

Dobj el mindent, ember,
mindez semmit sem ér,
többet ér egy szerető szempár,
ki a szemedbe néz,
amikor este hazatérsz.

Forrás:

https://www.poet.hu/vers/248868?fbclid=IwAR3Ja9_73aLVgmPXdkduhUH3YqiAujfWCUnjfw8PmShkOWRI-1nImDEoY

Kép forrása: http://www.betegszoba.hu/cikkek/pszichologia/kapzsisag_vagy_nagylelkuseg/

Hamvas Béla: Isten tenyerén ébredtem

Isten tenyerén ébredtem, s lenéztem a Földre,
Hófehér csúcsokra, kopár legelőkre.
Kanyargós folyók tükrében láttam kelni a Napot,
Sugaraiban álmos hajnal mosakodott.
Láttam az óceánt gyermekként ragyogni
Sirályokat felette felhőkkel táncolni,
Láttam a békét az emberek szívében,
Láttam az erdőket fürödni a fényben.
Láttam sok-sok mosolyt és láttam a reményt,
Láttam az embert, és láttam a zenét,
Láttam a földet szeretetben élni,
Láttam a csöndet a széllel zenélni.
Láttam Istent amerre csak néztem,
Miközben éppen az Ő tenyerében ültem,
S az Ő hangján szólt hozzám a szél,
Mint anya, ki gyermekének mesél,
Millió apró tükörben láthatod magadat,
Hisz olyannak látod a világot, amilyen Te vagy!

Forrás: <https://www.ars-sacra.hu/vers.php?vers=117>

2.4.3. Evangéliumhoz kapcsolódó festmény

Vanitas csendélet, holland iskola, 17. század

<https://www.christies.com/lotfinder/Lot/dutch-school-17th-century-a-vanitas-still-5949951-details.aspx>

2.4.4. Evangéliumhoz kapcsolódó dal

Angelo Branduardi: Hiúságok hiúsága (Vanità di vanità)

<https://www.youtube.com/watch?v=3fg0qhISmS8>

Keresel itt is, keresel amott is,
De ha utolér a halál, mi marad a vágyaidból?
Hiábavaló hiúság.

Örömben dúskálsz,
élvezed aranyad és ezüstöd,
de a végén mi marad neked?
Hiábavaló hiúság.

Keresel itt is, keresel ott is,
mész a boldogságod után,
egészségesen, vidáman és gondtalanul...
Hiábavalóság.

Ha most tükörbe nézel
és nyugodt arcod látod,
el sem tudod képzelni,
mi lesz egy nap hiúságodból.

Minden hiúság, csak hiábavalóság,
éljetez örömben és egyszerűségben,
legyetek jók, ha tudtok,
a többi hiábavaló.

Minden hiúság, csak hiábavalóság,
dicséritek az Urat alázattal,
minden szeretetet neki adjatok,
és semmiben nem lesz hiányotok.

(Ford.: Mohay Réka)

2.4. 5. Kérdések az evangéliumhoz

- Én milyen kincseket gyűjtök az életemben?
- Hogyan viszonyulok a vagyonhoz, a tárgyakhoz?

3. Oratio – imádság

A szentmise első könyörgése

Urunk, boldogan vallunk téged teremő és gondviselő Istenünknek. Oltalmazd mindenkor híveidet: újítsd meg bennünk kegyelmi adományaidat, és megújult életünket őrizd meg jóságosan. A mi Urunk, Jézus Krisztus, a te Fiad által, aki veled él és uralkodik a Szentlélekkel egységben, Isten mindörökkön örökké.

Evangeliumhoz kapcsolódó fohász

Mennyei Atyám, Jézus nevében kérlek, küldd el Szentlelkedet, hogy megtanítson nagylelkűen, okosan és szabadon bánni a földi javakkal! Ámen.

4. Contemplatio – szemlélődés

Fotó az evangéliumi szakaszhoz

<https://www.shutterstock.com/video/clip-6877840-candle-light-temple>

5. Condivisio – megosztás

5.1. Örömhír megfogalmazása:

Nekem ebben a szakaszban az az örömhírem, hogy...

- Bármilyen nehézséggel küzdök is - anyagi vagy más -, Isten terve Rólam mindig több ezeknél.
- Amit szeretettel teszek, az megmarad az örök életre!

5.2. Elmélkedés az Evangélium üzenetéről

Hajtok a kiszámíthatóságra, a biztonságra, hogy minél inkább tervezni és kontrollálni tudjam az életem; hogy érezzem, hogy az én kezemben van az irányítás. Küzdök a kiszolgáltatottság és a „függőség” ellen, azért, hogy minden úgy és akkor történjen, ahogy az nekem éppen kényelmes. Azonban Jézus éppen ebből hív ki és mutat egy magasabb távlatot. Egyfelől azért, mert olyanra fókuszálok, ami mulandó: ahogy Ferenc pápa is többször idézte Nagymamáját: „A szemfedőn nincsen zseb!”. Másfelől ha nem engedem, hogy Isten legyen az életem Ura, aki gondot visel rám, akire hagyatkozom (a legapróbb és legprofánabb dolgokban is), akkor nem is tud annyit adni. Ha nincs mozgástere az életemben, akkor nehéz működnie.

6. Actio – tettekre váltás

Tanúságtétel megfogalmazása: Az evangéliumi szakasz arra ösztönöz, hogy...

- Merjek Istenben gazdagodni.
- Legyek nagylelkű!